

ELIZA NA ZYN AFSTERVEN IN
ZYN GRAF VERHEERLYKT.

II KONING. XIII: 20, 21.

Daar na sterf Eliza, ende zy begroeven hem: De benden nu der Moabiten quamen in 't land met het ingaan des jaars.

Ende het geschiedde, als zy eenen man begroeven, datze, ziet, eene bende zagen: zo wierpenze den man in 't graf van Eliza: ende doe de man daar in quam, ende het gebeente van Eliza aanroerde, werd hy levendig, ende rees op zyne voeten.

gepredicht na het Heilig Avondmaal.

INLEIDING. **D**ie God [is] onze zaligheid. Die God is ons een God van volkomene zaligheid: en by den HEERE, den Heere, zyn uitkomsten tegen de dood: zo luid de geloofsroem van de Kerke. Psalm. 68: 20, 21.

Het blykt uit den t'zamenhang; dat de verheerlykte Christus hier bedoeld worde; Die opgevaren is in de hoogte, de gevangenis gevangelyk heeft gevoerd, en gaven heeft genomen, onder de menschen uit te deelen: waardig om geloofd en gezegend te worden; als zynde van den Vader gezet tot zegeningen in eeuwigheid; waar mede Hy dag aan den dag zyn volk overlaad.

Dezen roemt hier de Kerke meer dan eens, als dien Eel, dat is, die sterke God, Die groot is van raad en magtig van daad, en meer dan overvloedig kan doen, boven alles wat wy bidden of denken kunnen. Nog meer, als hare zaligheid; ja met herhalinge, als een God van volkomene zaligheid; als zynde een Rotsteen, Wiens Ief. 45: 17. werk volkomen is, Die haar reeds tot heil was geworden,

den, en haar zoude verlossen met een eeuwige en vol- 1 Kor. 1: 30.
maakte verlossinge.

Geen wonder dan, dat by dien *HEERE*, den *Heere*,
uitkomsten zyn tegen de dood: want Hy is Jehova, de ge- Jer. 23: 6.
regtigheid van zyn volk: Die een eeuwige gerechtig- Dan. 9: 24.
heid heeft aangebragt: welke kragt zal heerschen in 't Rom. 5: 21.
eeuwige leven. Hy is die *sterke God*, Die de dode leven- Rom. 4: 17.
dig maakt en de sleutels heeft van helle en dood. Op. 1: 18.

Alles wat den naam van *dood* draagd, neemt Hy weg
uit zyn volk. Hy geeft *uitkomst* tegen de *geestelyke dood*,
wanneer Hy hen, die doode zyn in zonden en misdaa- Eph. 2: 5, 6.
den met Zig opwekt en levendig maakt. Hoedanige Ez. 16: 6.
banden des doods hen omvangen, en welke angsten der Ps. 116: 3.
helle hen treffen; Hy red hen uit alle die benauwthe-
den en droefenissen: zodat zy mogen roemen: *Die ons*
uit zulk een groote dood verlost heeft; en [nog] verlost: op 2 Kor. 1: 10.
Welken wy hoopen, dat Hy [ons] ook nog verlossen zal. Hy
red hen van de *eeuwige dood*: want 'er is gene verdoe-
menis voor de gene, die in Christus Jesus zyn: en wie Rom. 8: 1.
in den Zoone geloofd, die heeft het eeuwig leven en Joh. 5: 24.
zal de dood niet zien in der eeuwigheid. Moetenze en 8: 51, 52.
nog de *lichchamelyke dood* ondergaan, en in het graf ne-
derdaalen: Hy, Die den dood doodeloos, en den vloek
vloekeloos heeft gemaakt, zal hen van 't geweld van Hof. 13: 14.
helle en dood verlossen, en uit de graven doen uitgaan Joh. 5: 28,
tot de opstanding des levens. 29.

Dit is het, 't geen ons naadrukkelyk in deze geschie-
denisse word voorgebeeld; en in den name van *Eliza*, be-
tekenende zo veel, als de *sterke God is zaligheid*; en in
het *wonder* in zyn graf geschied; *een doode roert zyn ge-
beente aan, word levendig en ryst op zyne voeten.*

Tot nog toe hebbenwe vernomen, welk een heil t'ZAMEN-
Eliza by zyn leven aan Israël heeft aangebragt, zo door HANG.
zyne leere als door zyne wonderdaaden; en uit hoe vee-
le nooden en dooden hy hen verlost heeft, als Israëls

wagen en ruiters, naar Joas belydenis, aan wien hy een doorlugtige verlossing toezeide.

Nu moetenwe hem vergezellen tot in zyne dood en graf; en vernemen, welk een uitkomst daar geweest zy tegen de dood.

VERDEE- Twee hoofd-deelen hebbenwe hier op te merken.

LING. I. Eliza's dood en begraving. vers. 20. a.

II. Het Wonder in zyn graf geschied. vers. 20. b. 21.

VERKLA- De Persoon, wiens dood gemeld word, is *Eliza*, de
RING VAN zoon van Safat, Elias navolger; die grote Profet,
het I. DEEL. kragtig in woorden en werken, die als een helder licht
gescheenen hadde in 't midden van een krom en ver-
draait geslagte: wiens leven en bedryf wy tot dus verre
hebben nagegaan; inzonderheid onder de regeeringe
van den Koning Joram: want sedert de zalvinge van
Jehu, die Achabs huis met de Baäliten uitroeide, tot
het bezoek van Joas zynen zoon, zynde een tyd
van omtrent 45 jaaren, leezenwe niets van Eliza. Eg-
ter is 'er niet aan te twyffelen, of hy hebbe gewerkt,
Joh. 9: 4. terwyl het dag was; eer daar een nagt quam, waar in
niemand werken kan.

Die nagt quam eerlang: want *Eliza stierf*, en hield op te leven op aarde; dewyl zyne ziel en lichchaam door de dood van een gescheiden wierden. vers. 20.

Dit schynd met den eersten opslag vreemd. Sterft hy, die een dubbeld deel van Elias Geest ontfangen, zulk een hoogen trap van heiligheid bereikt, en zo zeer voor den HEERE der heirscharen geyvert hadde? Sterft die Wonder-man? die zo vele wonderen hadde gedaan ten voordeele van anderen, kan die nu geen wonder aan zyn eigen lichchaam doen? In 't byzonder: die den Naäman van zyne melaatsheid gereinigt hadde, kan die de melaatsheid van zynen eigen ouden mensche zelve niet geheel uitzuiveren? die de dood uit den pot hadde weggenomen, kan die de dood uit zyn eigen

eigen aarden vat niet bannen? die zelve een dooden jongen hadde levendig gemaakt, kan die zig zelve niet veiligen voor de dood?

O neen! hier in moeste hy gaan langs den weg van alle vleesch; dewyl het alle menschen gezet is eenmaal Heb. 9: 27. te sterven. Hoe lang ook de Voorvaders leefden; 't word eindelyk met dit woord besloten: *en hy stierf.* Gen. 5. Het lichchaam moet sterven om der zonden wille: Rom. 8: 10. maar de geeft is leven om der gerechtigheid wille. De met Kantt. melaatsheid van zyn huis konde niet geheel uitgezuivert worden, nog de dood uit dien pot worden weggenomen; dan door de dood des lichchaams.

't Is waar, dat Eliza hier in minder schyne, dan zyn meester Elia, die zonder de dood te zien levendig ten hemel opgenomen wierde: egter zal zulks enigermate vergoedet worden door het wonder op het aanraaken van zyn dood lichchaam geschied; daar Elia na zyne hemelvaart geen wonder deed.

De Tyd van zyn afsterven word gemeld door het wordeken, *daarna*. In 't gemeen: nadat hy Gods raad hier op aarde hadde uitgediend, en als een getrouw knecht zynen post met een volkomen herte hadde waargenomen, word hy van zynen post afgeroepen in de ruste zyns Heeren. In 't byzonder: na die voorzegging aan Koning Joas, te voren geopend, waar in hy hem een doorlugtige zege over de Syriërs toezeide, en hem over zyne zuimagtigheid bestrafte: willende dus, als een uitgaande kaars nog een heldere flikkering geven.

Nader: *hy stierf van die krankheid, waar van hy was* vers. 14. *krank geweest*: het zy men hier door een gewoone krankheid versta, die Eliza meermaalen onderhevig was, en die hem eindelyk in het graf sleepte: gelyk sommige willen: het zy men met andere denke, dat die krankheid zy veroorzaakt door al den arbeid van zyne ziele P. 304. b. en lichchaam, door al zyn vasten, waaken, bidden en 305.

werken; gepaart met zo vele smerten en droeffenissen, over de ontheiliginge van Gods name in 't midden van het avvallig Israël, ende geringe vrugt van zynen dienst: dit deed hem mogelyk met Elia wel eens onder den jeneverboom nederzitten, en bidden, dat zyne ziele sterven mogte: zeggende; *het is genoeg, neem nu, HEE-RE, myne ziele; want ik ben niet beter dan myne vaders.* 't Geen ligtelyk in zynen hogen ouderdom kan hebben toegenomen, uit een regtmatig ongenoegen, ziende dat Jehu en zyne zoonen niet aan de verwagtinge voldeeden, welke men regtmatig hadde mogen opvatten, dat zy den vervallen godsdienst zouden hebben hersteld: daar egter gansch Israël in den kalveren-dienst volhardde, en niet week van de zonden Jerobeams, die Israël zondigen deed. Wat hier van zy, konnenwe niet met zekerheid bepalen, dewyl de Geest ons hier van geen nauwkeurig bericht heeft nagelaaten: zyn ouderdom was waarlyk al enigermate een krankheid, gepaart met die ongemakken, welke den gryzen winter doorgaans aankleeven.

Immers uit de lyst der Koningen, onder welke hy geprofeteert en geleefd heeft, mag men afnemen, dat Eliza ten minsten tusschen de 90 en 100 jaaren oud geworden zy: hebbende meer dan 50 jaaren geleefd na de opneming van Elia, toen hy kort daar aan reeds voor een *Kaalkop* gefcholden wierde: hebbende overzulks de regeeringen van Joram, Jehu en Joachas verduurt, tot de heerschappy van Joas, in 't begin van wiens regeeringe hy waarschynelyk gestorven is.

Schoon de Manier van zyn affterven niet duidelyk gemeld word; is het egter te denken; dat hy zo gestorven is als hy geleefd hadde, een eere van den God Israëls; met gene mindere vrymoedigheid, dan Simeon en Paulus, betuigende: *ik hebbe den goeden stryd gestreeden; ik hebbe den loop geeindigd; ik hebbe het gelove behouden.*

Voorts

Voorts is my weggelegd de kroon der rechtveerdigheid, welke my de Heere, de rechtveerdige Rigter, in dien dag geven zal: ja als een voorbeeld van Christus, met deze vrymoedige betuiging stervende: *Vader, in uwe handen* Luk. 23:46-
beveele Ik mynen geest: wetende dat dezelve daar veilig zoude zyn, en dat eer hemel en aarde zouden voorbygaan; dan zyn geest, aan 's Vaders liefde, magt en trouwe aanbevolen, enig naadeel zoude ontfangen; en verzeekert, dat Hy magtig was, zyn pand by Hem 2Tim. 1:12. weggelegd te bewaren tot dien dag.

Maar hoe gaat het nu met Eliza's verstorven lichchaam? Hier van word eenvoudig getuigt: *En zy begroeven hem.*

De Begraving was een oude liefdepligt van de levende aan de dooden. Sommige volken hadden wel de gewoonte, de lyken te verbranden en de asche in kruiken te bewaren; maar by Gods oude volk en elders was de Begraaving in gebruik, de oudste en beste gewoonte, waar door de mensch tot de aarde wederkeerd, waar uit hy genomen is. Lampe over de dood. p. 235-241. Gen. 3: 19.

Zulk een begraving valt ook Eliza, als een Jode, te deel: nadat men zyn lichchaam gewasschen hadde en met doeken omwonden, brengt men hem in zyne grafstede, zo als de Joden de gewoonte hadden om te begraven: met welke plegtigheden, daar by gebruikelijk, wy ons hier niet behoeven op te houden.

Wie dit verrigt hebben, verzwylt de H. Geschiedenis; ons alleen zeggende: *zy begroeven hem.* 't zy dan, dat de Koning Joas zulks door zyne knechten heeft laten verrigten, om zyne eerbied te vertonen voor dien Man Gods, over wiens aangezigte hy hadde geweend en uitgeroepen: *myn vader, myn vader, wagen Israëls en zyne ruiteren!* En dit was niet vreemd, dat die Man op gemeene kosten, ten grave besteld word, die een *commune bonum* en zo nuttig voor het gemeen geweest

was, die de aardse geschenken versmaad, en alles voor't gemeen hadde opgeoffert. 't zy de Oudste en burgers Kap. 6: 32. van Samaria dit hebben bezorgt, welke stad hy met zyne inwoning vereert hadde; die zo veele van zyne wonderen hadden aangeschouwt, die hy uit een doodelyke benauwtheid verlost, en den overvloed hadde aangebragt. 't zy men liever zulks aan zyne leerlingen, de zoonen der Profeten, toeschryve, die de nauwste betrekking op hem hadden, als hun algemeen Hooft, en hier in hunnen laatsten liefdepligt aan hunnen Meester hebben willen betoonen.

Deze giffingen stryden niet tegen elkanderen; want gelyk hy een *vader* van allen geweest was, kan het wel zyn, dat uit allerlei Stants-perfoonen zig eenige hebben t'zamen gevoegd, om deze begraaving te bezorgen: even gelyk Josef en Nikodemus, de een een Raadsheer en de ander een Leeraar in Israël, zig vereenigden, om hunnen Meester Jesus ten grave te bestellen.

Met welke plegtige omstandigheden en diepe verzugtingen deze lyk-staatsie zy vergezelt geweest, heeft des HEEREN Geest niet gemeld: mogelyk, omdat daar omtrent niets buitengewoons is voorgevallen, of om ons voor bygelove te bewaaren.

De Grafplaats konnenwe ook niet bepaalen: het zy genoeg, dat hy begraven wierde in het land van Israël, van ouds beroemd, als *het heilig land*; daar de Eerstvaders, naar hunnen wille, ook begraven zyn; om daar mede hun gelove en hoop te betuigen; dat dit het land der belofte was, het land van Immanuël, daar de HEERE zonderling wilde wonen in 't midden van zyn volk; en waar in de Messias, het werk der verlossinge hebbende uitgevoert, zoude begraven worden; om alle de graven van zyn volk te heiligen.

Daar rust nu Eliza's lichchaam van allen zynen arbeid in den schoot der aarde; terwyl zyne ziele rust in
Abra-

Abrahams schoot, en zig met Elia en alle de heilige naar den geest verlustigd in de onmiddelyke gemeenschap van den Drieënigen God.

Dewylwe niet vinden; dat hem een gedenkschrift in het graf is opgericht; onderwindenwe ons, na omtrent 26 eeuwen, dit eenvoudig Graffschrift op zyne grafftede te prenten.

ELIZA RUST, BY VRIEND EN VYAND EVEN GROOT:
IN'T LEVEN WONDERBAAR, NIET MINDER NA DE DOOD.

Het Eerste is ons gebleeken in zyne gansche geschiedenis: het Laatste zullenwe zien uit het vervolg der historie.

Hebbenwe dan tot nog toe den Profeet vergezelt in zyn leven, dood en graf; volgenwe hem nog na tot na zyne dood, om het Wonder te beschouwen in zyn graf voorgevallen. II. DEEL.

De Aanleiding tot dit wonder word ons dus verhaald. *De benden nu der Moabiten quamen in het land met het ingaan des jaars.* Onder de hoofdvyanen van Israël waren van ouds de *Moabiten*, van welker verwoestinge door Jofafat en Joram voorheenen gezien is. Egter waren zy zo geheel niet uitgerocit, of zy staken het hoofd weder op, om hunne roofzugt en bitterheid tegen Israël uit te laten. Kap. 3.

Immers *de benden der Moabiten quamen in het land van Israël*: waar door men gevoeglyk, met de Onze, enige rotten of hoopen van stroopende en roovende krygslieden verstaan kan; welke zig van den vervallen staat van Israël, zo hard door de Syriërs gedrukt, willende bedienen, in hun land vielen; om op den roof te leven. En *wel met het ingaan des jaars*: nadat een nieuw jaar gekomen was, of na het verloop van een jaar: althans, zo het schynt, eer Joas de Syriërs geslagen hadde. Kanttek. Wolfius. Polus. Buddeüs.

De Redenen, waarom dit aanstonds na de dood en begraafing van Eliza verhaald word, kunnen onderscheidene zyn. 1. Om te toonen, hoe de regtvaardige meermaalen worden weggeraapt voor den dag des quaads: en dit heeft de ondervinding dikwyls bevestigt. 2. Nader, om te leeren, dat de vyanden, na het afsterven van uitsteekende godzalige, uit hunne schuilhoeken weder tegen Gods Israël opkomen. Eliza, Israëls wagen en ruiters, was gestorven: de Moabiten dit vernomen hebbende komen in het land, dat nu met hem zyne vastigheid en Bescherm-Engel verloren hadde: 'er zal nu geen Profeet zyn, die den buit, waar op zy vlammen, aan hen ontjagen zal, hunne verborgene raadslagen ontdekken, de krygsknegten verblinden, of als stoppels voor den wind zal doen verstuiven: zy durven het nu wagen tegen een weerloozen hoop op te komen. 3. Inzonderheid word dit gemeld, omdat hunne komfte aanleiding gaf tot het volgend wonder: even gelyk de roofbenden der Syriërs, in 't land van Israël een jonge dogter rovende, aanleiding gaven tot de reiniging van Naäman en verheerlyking van den name van Israëls God onder de Syriërs; zo zullen ook deze rovende Moabiten in Gods Voorzienigheid dienstbaar moeten zyn; om Eliza na zyne dood te verheerlyken, en zyne woorden en daaden te bevestigen tot roem van den God Israëls.

Jef. 57: 1, 2.
Jef. 3: 2, 3.
Boven
Kap. 3. en
6: 9, 12, 18.
Kap. 7: 6, 7.
Kap. 5.

Gaanwe dan het Wonder zelve wat nader beschouwen, uit vers. 21. *En het geschiedde, als zy een man begroeven; dat zy, ziet, een bende zagen; zo wierpen zy den man in 't graf van Eliza: enz.*

De zin is eenvoudig en klaar: wanneer sommige Israëlitzen bezig waren, om een dooden man ten grave te brengen; ziet daar! een zonderlinge straal van Gods Voorzienigheid; zy vernamen een bende van de rovende Moabiten; waar op zy met schrik bevangen, dien de-

doden niet in zyn eigen graf brengen; maar hem schie-lyk nederleggen in 't graf van Eliza: 't welk men begrypen moet, dat hen nader of gelegener was, dan de plaats daar zy gezind waren dien man te begraven: uit welken hoofde zy in deze verbaaftheid ras het graf van Eliza openen, welks gesteltheid ons niet aangetekend word, en dien doden man daar in werpen, om de roof-bende der Moabiten te ontvlugten.

Het was dan wel een betaamlyke liefdepligt, welken zy aan hunnen overledenen medeburger bewyzen, in hem ten grave te brengen; maar berispelyk, dat zy hem werpen in een vreemd graf en de beenderen van den Profcet ontruften. Hoewel men erkennen moet; dat zy, door vreeze voor den vyand overrompeld, hier over verschoond kunnen worden: vooral daar de uit-komste leerd, dat des HEEREN hand hen hier in be-ftierde, opdat de Profcet Eliza na zyne dood mogte verheerlykt worden.

Immers, doe de man daar in quam, of ingeworpen wierde, en het gebeente van Eliza aanroerde, wierd hy le-vendig en rees op zyne voeten.

Men zoude hier uit besluiten mogen; dat toen het vleesch van Eliza reeds tot stof was wedergekeert, de-wyl hier van *Eliza's gebeente* word gewaagd; tenzy men liever het woord in een ruimeren zin neme voor het doode lichchaam van Eliza, 't welk mogelyk door zyne langdurige krankheid of ouderdom reeds uitgemergelt was. Althans zo ras die dode het gebeente van Eliza *aanraakte*, wierde hy weder opgewekt en ontving een nieuwe levens kragt, want *hy rees op zyne voeten*. Zyn-de het verder onzeker; wat van dien man geworden zy; want met de Joodse vertellingen hier omtrent hou-den wy ons niet op.

Ondertuffchen kan een ieder wel begrypen; dat deze opwekking niet geschiedde door de kragt van Eliza's

doode lichchaam; schoon sommige der Oudvaderen hier omtrent vernuftige aanmerkingen hebben opgegeeven: want hoe zoude een dood lichchaam, dat zig zelve voor de dood niet veiligen konde, de kragt hebben, om een anderen dooden op te wekken? Neen: dat geschiedde alleen door de kragt van dien God, Die de

Rom. 4: 17. doode levendig maakt. *

BETOGING. En zo zienwe Eliza niet alleen in zyn leven door veele wonderen op aarde verheerlykt, maar ook na zyne dood onder de aarde in zyn graf. Waar door buiten twyffel de God van Israël aan dezen zynen Profeet een grooten luister en agtbaarheid wilde byzetten; en met betrekkinge op zyn Persoon, en op zyne Bedieninge, en den Godsdienst, waar voor hy in de bresse gestaan hadde.

1. Hoe hoog word hier de *persoon* van Eliza onder vrienden en vyanden verheerlykt, als een waaragtig Profeet en Man Gods! op het aanraaken van wiens doode beenderen de HEERE een dooden levendig maakt: een eere, die nooit aan een valschen profeet bejegende. Was het een bewys van Gods welbehagen

Heb. 3: 5. in Mose, dien getrouwen dienaar in Gods huis, dat de

Deut. 34: 6. HEERE hem begroef in een dal in het land van Moab,

Matt. 17: 3. en waarschyndlyk weder opwekte. Ontfing Elia, zo

Heb. 11: 5. wel als Enoch, door zyne wegneeminge zonder de dood te zien, getuigenis, dat hy Gode behaagde. Aan Eliza word wel het een of ander niet vergunt: egter ontfangt hy na zyne dood en begraving geen minder

ge-

* „Men heeft uit dit voorval besloten, dat 'er een levendigmakende deugd in de lyken der heiligen - - overbleef. Maar men heeft rede zig daar over te verwonderen; hoedanig een levendigmakende deugd in die lichchaamen voor anderen zy, welke niets voor zig zelve uitwerkt, en die laat verrotten. Men moet liever zeggen; dat God die wonderdaaden voortbrengt, en dat Hy het leven zelve uit den boezem van de dood doet uitgaan. „ *Basnage* h. 1.

getuigenis, dat hy Gode behaagde; door het opwekken van een dooden, op het aanraaken van zyne verstorvene beenderen. En zo komt hy hier door als in de gemeenschap en gelykformigheid van die grote Profeeten, Mose en Elia; die hy zo rustig op het spoor was nagevolgt.

2. Hier door word zyne gansche *Bedieninge*, zo wel in zyne woorden als werken, verzegelt. Schoon de Profeet waarschylyk de uitkomst van zyne Voorzegginge, aangaande de nederlage der Syriërs, niet beleefde: Israëel konde egter gerust zyn; dat des HEEREN woord, door hem gesproken, ook in dezen niet feilen zoude: want dit wonder is hen een teken; dat het byna doode en levenlooze Israëel het leven als zal wedergegeeven worden door herhaalde overwinningen. In dezen zin kan men mede de taal van Jesus Syrach nemen: kap. 48: 14. *Als hy ontslapen was, profeteerde zyn lichchaam.*

3. Ja, dewyl Eliza de laatste Profeet onder het Oude Test. in Israëel geweest is, door een reex van wonderen in zyn leven en na zyne dood verheerlykt; mogenwe in dit wonder een duidelyke verzegeling zien van de Wet en de Profeeten, en dus van den ganschen *Mosaischen Godsdienst*, in welks belydenisse en handhavinge Eliza, als een regt geaarde zoon van Elia, gestorven was: wiens verheerlyking na de dood een ieder moefte aanzetten; om de afgodery en beeldendienst te verlaaten en tot den God der vaderen weder te keeren: Wiens dienst hier, na de dood van zynen Gezante, zulk een openbaar getuigenis ontfangt. Maar zo niet, haddenze niet anders, dan die vloeken in te wagten; door Mose Levit. 26. bedreigt, en door de Assyriërs uitgevoert; gelyk het Deut. 28. vervolg der H. Historie leert, en Jesus Syrach kortbondig opgeeft kap. 48: 15, 16. *En in zyn leven deed hy wonderen, en in zyne dood waren zyne werken wonderlyk.*

Door

Door alle deze dingen bekeerde zig het volk niet, en stond van zyne zonden niet af; tot dat zy als een roof zyn weggevoert uit hun land en verstroot door de gansche aarde.

BEDENKINGEN
OVER
DEN GEHEIMZIN.

Overmits nu Eliza in zyn leven een uitnemend voorbeeld van Jesus Christus heeft uitgelevert, dien grooten Profeet, kragtig in woorden en werken: zo mogenwe ook hier onze aandacht hooger opvoeren tot Jesus dood en graf; en de Wonderen, daar by voorgevallen, in opmerkinge nemen.

Immers, nadat de Heere Jesus, als een getrouw
Joh. 4: 34. Knecht, den ganschen wille van zynen Vader en de wer-
en 9: 4. ken van zynen Zender gedaan hadde zo lang het dag
was; nadat Hy de krankheden van den zondaar op Zig
Jes. 53: 4. genomen, zyne smerten gedragen en alles volbragt had-
de, *gaf Hy, zyn hoofd buigende, den geest*, en word daar
Joh. 19: 30. op begraven door twee van zyne discipelen, Josef en
Nikodemus, in een nieuw graf in het land Kanaän.

Inzonderheid kan dit Wonder, in het graf van Eliza geschied, ons de levendigmakende kragt van Jesus dood, tot opwekking van lichaamelyke en geestelyke doode, in onderscheidene opzigten, te binnen brengen.

1. Wiens aandacht word niet aanstonds overgewend tot dat groote wonder, waar mede Jesus dood verheerlykt wierde? gemeld, Matth. 27: 52, 53. *En de graven wierden geopend, en veele lichaamen der heiligen, die ontslapen waren, wierden opgewekt, en uit de graven uitgegaan zynde na zyne opstandinge, quamen zy in de heilige Stad, en zyn aan veele verscheenen.*

2. 't Is de dood van Jesus, welke de grond en oor-
Rom. 6: 4, 5. zaak is van het geestelyke leven van zyn volk, by aan-
Efes. 2: 5, 6. vang en voortgang: zy zyn dog met Hem gestorven,
Kol. 2: 12. begraven, en worden met Hem weder opgewekt. Josef en Nikodemus bevonden hier van aanstonds de vrugt; welker gelove, by Jesus leven in het donkere schuilende, schielyk op zyne dood opleeft, en door een openbare

bare belydenisse heldere stralen van zig geeft. Paulus gansche leven bestond hier in, en het zal ook zo met ons moeten zyn, zo het wel met ons zyn zal: *Ik ben met Christus gekruist; en ik leve: dog niet meer ik; maar Christus leeft in my: en 't geen ik nu in 't vleesch leve, dat leve ik door 't gelove des Zoons Gods; Die my lief gehad heeft, en zig zelven voor my overgegeeven heeft.* Gal. 2: 20. ziet ook 2 Kor. 5: 15.

3. Ja, wat belet ons hier in een voorbode te zien; hoe, uit kragt van Jesus dood, het volk van Israël, zo lang verworpen, in 't laatste der dagen weder zal levendig worden door den Geest? *Want indien hunne verwerping de verzoening is der wereld; wat zal de aanneming anders wezen, dan het leven uit den dooden?* Rom. 11: 15. Niemand, die hier van nadrukkelyker profeteert, dan Ezech. kap. 37. men sla slegs zyn oog op vers. 10-14. *En ik profeteerde, gelyk als Hy my bevolen hadde. Doe quam de Geest in hen en zy wierden levendig en stonden op hunne voeten, een gansch zeer groot heir. Doe zeide Hy tot my: menschen kind, deze beenderen, die zyn het gansche huis Israëls. Ziet zy zeggen: onze beenderen zyn verdorret en onze verwagting is verloren, wy zyn afgesneeden. Daarom profeteer en zeg tot hen: zo zegt de Heere HEERE: ziet, Ik zal uwe graven openen, en zal u uit uwe graven doen opkomen, o myn volk, en Ik zal u brengen in 't land Israëls. En gy zult weten, dat Ik de HEERE ben, als Ik uwe graven zal hebben geopend, en als Ik u uit uwe graven zal hebben doen opkomen, o myn volk. En Ik zal mynen Geest in u geeven; en gy zult leven; en Ik zal u in uw land zetten; en gy zult weten, dat Ik de HEERE [dit] gesproken en gedaan hebbe, spreekt de HEERE.*

4. Dan zal de Kerke uit alle hare verdrukkingen verloft en levendig worden gemaakt: waar van zy hare verwagting betuigt: Hof. 6: 2. *Hy zal ons na twee da-*

gen levendig maken: op den derden dag zal Hy ons doen ver-
ryzen, en wy zullen voor zyn aangezigt leven. vergelykt
Openb. 20.

5. Eindelyk, zienwe hier een nieuw onderpand van
de Opstandinge uit den dooden: waar van Jelaias pro-
feteerde, kap. 26: 19. *Uwe doode zullen leven, ook myn
dood lichaam, zy zullen opstaan. Waakt op en juicht, gy
die in het stof woond; want uwe dauw zal zyn als een dauw
der moeskruiden, en het land zal de overledene uitwerpen.
Dan zullen alle die in de graven zyn Jesus stem hooren: en
zullen uitgaan, die het goede gedaan hebben tot de opstan-
ding des levens; en die het quade gedaan hebben tot de op-
standing der verdoemenisse. Joh. 5: 28, 29.* Waar vanwe
insgelyks een voorbeeld en onderpand vinden in Laza-
rus opwekkinge.

Joh. 11.

In al het welke de Heere Jesus zig niet alleen als de
tegenbeeldige Eliza, maar ook als die Meerder dan E-
liza en alle Profeten, vertoont in naame en daad: want

Joh. 19: 33. *Deze sterke God, Wiens beenderen zelve aan 't kruis niet
Lampe h. 1. gebroken zyn, is ons een God van volkomene zaligheid, en
Pf. 68: 21. by den HEERE, den Heere, zyn uitkomsten tegen de dood.
Rom. 1: 4. Zo is Hy krachtelyk beweezen te zyn de Zoon van God, naar
den Geest der heiligmakinge, uit de opstandinge der dooden:
zo door zyne eigene opstandinge, als door de geestely-
ke en lichchamelyke opstandinge van andere dooden,
alleen door de kracht van Gods Zoone; Die dit onder
zyne heerlykheden optelt: Ik zal hem opwekken ten nitcr-
sten dage. Joh. 6: 39, 40.*

WEDER-
LEGGING. Wy konden nu by deze stoffe aanleiding nemen, om
de bygelovigheid van de Roomse Kerke te bestraffen,
Lampe o- die zig aan meer dan eene buitensporigheid omtrent de
ver de dood Graven der Heiligen schuldig maakt: inzonderheid in
p. 256-- van daar Reliquien te halen, beenderen op te zoeken,
en die bygelovig te eerbiedigen; Wonderen daar in of
omtrent voorgevallen uit te trompetten; Bedevaarten
der-

derwaart aan te stellen; enz. Alle te zamen eigenwillige, bygelovige en beuzelagtige oefeningen, in de dagen van Eliza onbekend, en allengskens in de Christene Kerken opgekomen, toen de geestelyke dienst van God in een vleeschelyken, bygelovigen en afgodischen dienst verandert, en met menschen vonden omzetzterde. *

Burman.

R r r 2

Maar

* Om in deze goudmyne der Roomse, die dag aan den dag afneemt en aanwaft, niet te diep in te zien, wyze ik nu mynen leezer, die de Latynse taal magtig is, heenen naar onzen grooten *Jan Kalvyn*, in zyn geschrift over de *Reliquiën*: waar in hy op een geestige wyze aantoot; van wat groot belang het voor het Christendom zyn zoude, byaldien 'er een Inventaris wierde gemaakt van de heilige lichchaamen en Reliquiën, welke in Italiën, Vrankryk, Duitland, Spanje en andere Landen worden bewaart. Zullende dan tot verbaazing blyken; hoe veele lichchaamen een Heilige moet gehad hebben, en welk een onoverklimbaren hoop die alle zonden uitmaaken, byaldienze by een vergadert wierden. enz. vid. *Calv. Tractat. Theolog. p. m. 203. & seqq.* ziet ook van de Catacomben te Rome en elders, *Burnets Reizen. 4de brief p. 324-346.* en *Missions reize door Italiën. p. 351* en volgg.

Wat de *Wonderen* betreft, die by of in de graven der Heiligen zonden zyn voorgevallen; geene daar van hebben in onze dagen meer gerugt gemaakt, dan die by het graf van Mr. de Paris geschied zouden zyn, waar van een geheel boek met zyne bewyzen gesterkt, in de Franse tale is uitgekomen te Utrecht a. 1737. Maar de voorgaande Paus van Rome heeft goedgevonden, zo de loopende tydingen waarheid spreken, dat te veroordeelen en te verbranden. Hadde de Roomse Bisschop dezelve hertelykheid gebruikt, om veele soortgelyke wonderboeken ten vuure te doemen; dan zoudenwe dit merkteken op hem niet konnen toepassen; 't geen Paulus van den Antichrist opgeeft: 2 Theff 2: 9, 11. dat zyne toekomstige is, naar de werking des Satans, in alle kragt en tekenen en wonderen der leugen: enz. vergelykt Deut. 13: 1-3.

Hoewel men bekennen moet, dat het Roomse Hof nu en dan 'er doortast, wanneer het wonder-werken te grof loopt: gelyk

TOEPAS-
SING.

Maar wy gaan liever voort, om te vernemen, wat verdere nuttigheden wy uit het verhandelde trekken kunnen.

Zynwe tot nog toe Eliza nagetreden in zyn bedryf,
le-

gelyk om deze rede a. 1509. vier Monniken verbrand wierden; die te Bern, voor de Reformatie, een allerfnoodst bedrog hadden aangerigt: uitvoerig van *Burnet* verhaalt, in zyne reize door Zwitserland, en met deze aanmerkinge beslooten: „Dit was zeker eene van de vuilste en nochtans best beleide bedriegeren, daar men ooit van geweeten heeft; en zoude buiten twyffel, als de arme Monnik voor de ontdekkinge gestorven was, by de nakomelingen hebben doorgestaan voor een van de grootste mirakelen, die'er geweest zyn: en het geeft een quaad naadenken, dat veele andere mirakelen dier Kerke van dezelve nature geweest zyn; hoewel die een gelukkiger uitslag hebben gehad.„ *Burnet* eerste brief. p. 48-67 in 8vo. Verder van de Mirakelen en Reliquiën, waar op de Roomse roemen, het Antwoord van *Charles Drelincourt* op den brief van den Prinse *Ernest* Landgrave van Hessen. §. 51-- p. m. 351 en volg. daar een zonderling voorval van een Prins van Radzivil gemeld word. §. 60. om nu niet van veele andere te gewagen. Jammer is het, dat die vermaarde man *Lipsius* zo verre tot bygelovigheid vervallen is, dat hy zyne penne leende; om de gewaande wonderen van de L. Vrouwe van Hall en Scherpenheuvel te beschryven en uit te trompetten. Oper. fol. tom. 3. fin. Waar door hy zig die bespotting van de Protestanten op den hals haalde; dat hy te regte zyne zilvere Penne en bonten Rok aan de Lieve Vrouwe hadde gelegateert; opdat hare mirakelen, door zyne penne beschreeven, niet verkouden mogten.

En wat de *Bedevaarten* aanbelangt; nimmer heeft het Christendom een grooter buitensporigheid gezien, dan in de elfde en twaalfde eeuwen; wanneer, op aanhittinge van de Roomse Bisschoppen, die hunne vleeschelyke inzigten hadden, millioenen van genaamde Christenen in de zo genaamde *Kruisvaarten* zyn omgekomen, onder het voorwendfel, van het Heilig Graf uit de handen der Saraceenen te rukken. De Nederduitse lezer kan hier van genoegzaam berigt ontfangen uit *Hoogstratens* groot Woordenboek, op het woord *Croisade*: en uitvoeriger by *Saukers* algem. geschied. Tweede deel. Vde Tyd- bestek. Hoofst. 39. en volg.

leven en dood; staanwe nog een weinig stille by zyn graf, of het een middel mogte zyn tot onze verlevendiging.

Gelukkige Eliza, denktge mogelyk by u zelve, die nu rust na allen zynen arbeid, en na zyne dood zulke tekenen van een Goddelyke goedkeuringe en welgevallen erlangt!

Maar hoe gelukkige zouden ook wy zyn, indien ook wy mogten sterven de dood van dien Regtveerdigen, en ons einde ware gelyk het zyne!

Dog dan moestenwe zyner Zalvinge deelagtig, en het tegenbeeld van zyne Wonderen geworden zyn: dan moeste de bron van ons herte verandert zyn door het bad der wedergeboorte en der vernieuwinge des H. Geests: dan moestenwe in deze woestyne dorstig geworden zyn naar de wateren des levens: dan moestenwe geleert hebben ons in de Jordane in te dompelen; om van zondenschult en onreinheid gezuivert te worden, niet slegs zevenmaal maar zeventig maal zevenmaal: onze handen moesten in den geestelyken oorlog onderweezen zyn, en wy stantvastig in den stryd tot het einde onzes levens volharden: met een woord, wy moesten met Christus gestorven, begraven en weder opgewekt zyn.

Maar dewylwe in de vorige stoffen meer dan eens van het zalig en rampzalig afderven gesproken hebben: verbind my nu de omstandigheid des tyds, om naar gelegenheid der stoffe nog een byzonder woord ter toeëigening te spreken. *

Het nabceelt van 't wonder in Eliza's graf is ons in deze dagen vertoont; daarwe in 't H. Avondmaal gedagtenis hebben gehouden van Jesus dood, en de heilzame vrugten daar uit voortvloeyende.

O Wonderbare dood van dien Waren Eliza en ster-

R r r 3 ken.

* Deze stoffe is gepredikt na het gehouden H. Avondmaal.

ken God! Wat schatten van heil en zaligheid zyn hier door aangebragt! Door zyne krankheid heeft Hy de geneezing, door zyne dood het leven verworven. Nu is Gods toorn en de vloek der Wet weggenomen, de ongerechtigheid verzoent en een eeuwige gerechtigheid aangebragt. Ja Hy heeft den levendigmakenden Geest verworven; opdatwe door Hem met Christus waarachtige gemeenschap zouden hebben, en alle zyne goederen, gerechtigheid en leven zouden deelagtig worden.

Wat warenwe gelukzalige menschen, indienwe met Christus begraven waren in de dood, en eene plante met Hem geworden waren in de gelykmakinge van zyne dood; wy zouden het ook zyn in de gelykmakinge zyn'er opstandinge en met Hem leven!

Rom. 6:
3-8.

't Is waar, zo vele wy aan des HEEREN tafel genadert zyn, hebbenwe de Tekenen van Jesus gekruist en gestorven lichchaam *aangeraakt* en tot ons genomen. Maar zynze middelen geweest tot onze *levendigmaking*, en hebben wy de vertroostende en heiligende kragt daar van in meerdere of mindere mate door den Geest ondervonden; om met vernieuwde kragten op onze voeten te ryzen, en het pad van Gods geboden te loo-

Pf. 119: 32. pen, na zulk een verwyding van ons herte?

Ach! het staat te vreezen 1. Dat de meeste in den grond nog *Moabiten* zyn, vyanden van den Heere Jesus en zyn Israël, roovers van het brood van Gods kinderen, die uiterlyk wel mede koomen in het Kanaän van Gods Koninkryke, maar om te plunderen daar zy geen regt op hebben. 2. Schynen anderen mede tot het Israël Gods te behooren; zy zyn die doode gelykformig, welke hunne doode begraven, dode in zonden en misdaden: die op het minste gerugte van gevaar aanstonds het pak, dat zy op zig genomen hadden, afwerpen en heenen vlugten.

Matt. 8: 22.

Maar alle deze hebben te weten; dat 'er voor hen geene

geene ontkoming zyn zal. Zy zullen eens de dood sfer-
ven en van anderen naar het graf worden gedragen: en
sterftge onbekeert; daar zal een bende van helsche
Moabiten komen, om u naar de helle te sleepen, op
dat woord: *Bindet zyne handen en voeten, neemt hem weg* Matt. 22:13.
en werpt hem uit in de buitenste duisternisse: daer zal zyn
weening en knersing der tanden.

Och! datge nog eerst in 't graf van Jesus geworpen
wierdet, en daar in komende Hemaanraaktet door 't ge-
love, om in zyne dood het leven voor uwe ziele te zoe-
ken! *Daarom zegt Hy: Ontwaakt gy die slaapt, staat op* Eph. 5: 14.
uit den dooden, en Christus zal over u lichten. Ai! lui-
stert dan nog in deezen uwen dag naar zyne stem, en
haaftet u om langs den verordenden weg bekeert te
worden; eer de nagt der dood u overvalt, of des HEE-
REN Profeeten van u weggenomen worden. Wie
weet, hoe veele Eliza beklagt hebben na zyne dood, Luk. 4:
die geen gebruik van hem maakten by zyn leven? En 24, 27.
wat zoude het een knagende worm in de helle zyn,
te herdenken? de HEERE heeft zyn Woord en Pro-
feeten tot my gezonden; maar ik hebbe naar zyne stem
niet hooren willen nog den tyd der bezoeking erkent.
En daarom, bekent nog in dezen uwen dag, wat tot
uwe vrede dient.

Maar deze stoffe raakt nader het geestelyk Israël; die
wel eer doode waart door de misdaden en zonden;
maar met Christus zyt opgewekt en levendig gemaakt.

U durve ik tot getuigen roepen; dat Jesus dood het
leven voor de ziele is.

1. Dat hebt gy ondervonden in uwe eerste levendig-
makinge uit den dooden; toen gy, op de armen der
gebeden van andere gedragen, door den Geest zelven als
op den Heere Jesus geworpen wierdet, en door 't ge-
love zyne gerechtigheid en sterkte aangrypende, bevondt,
dat gy tot nieuwe schepsels in Christus geworden waart.

2. Hoe

2. Hoe menigmaal hebtge daarna in de dood van Jesus de verzoening en het leven voor uwe ziele gevonden: wanneer Hy u in duisternissen tot licht, in doo- digheid tot leven, in zwakheid tot sterkte, in moede- loosheid tot verquikking was, en u uit uwe verflagen- heid opbeurde! ja is het niet wel eens gebeurt, wan- neer uwe beenderen verstroot waren aan den mond des met Kantt. graf; dat Hy u door genadige overrompelingen als Pf. 51: 10. verraste, en die beenderen verheugde, die verbryzelt waren?

3. En wat behoefte ik verre te gaan? ik beroepe my op uwe bevindingen in het H. Avondmaal. Heugd het niet wel den eenen of anderen; dat, wanneer gy naar Pfalm. 88: uwe gedagten midden in den dood laagt, genadert tot 4-7. aan het graf, en zo elendig als gy waart, het leven buiten u zelve in den Heere Jesus zogtet, en in ge- hoorzaamheid des geloofs de tekenen van Jesus lyden en dood aanraaktet; Hy kragt van zig deed uitgaan, uwe ziele uit het graf opvoerde, en u niet alleen by het Pf. 30: 4. leven behield, maar ook het zelve zonderling verlevendigde door zynen Geest? het zy dat Hy uwe oogen opende, om met ongedekten aangezichte Hem als dien waren *Eliza*, de Wysheid Gods en de Kragt Gods, te aanschouwen, in Wien alle Gods Heerlykheden straalen: het zy dat Hy de dorre hand van uw ongelove Spr. 3: 18. genas en uwe ziele vrymoedigheid mededeelde, om tot Kol. 2: 6. Hem te komen en Hem als Jesus Christus den Heere aan te nemen: bevond gy niet, dat 'er sterkte van zyne beenderen uitging, om u te bekragtigen in den geeste- lyken sryd tegen alle vyandige Syriërs en Moabiten; en dat Hy u oprigtte, om op uwe voeten te ryzen en met vernieuwden lust en kragt te wandelen in den weg der godzaligheid?

Zyn deze waarheden in meerdere of mindere mate aan u verzegelt, en zytge op den eenen of anderen tyd een nabeeld van dit wonder geworden: 1. O!

1. O! dat uwe ziele zig nu opwekte, om den HEE- Pf. 146: 1.
RE vrolyk te roemen! *Gy hebt myne ziele uit het graf op-
gevoert, Gy hebt my by het leven behouden, dat ik in den Psalm. 30:
kuil niet ben nedergedaalt. Psalmzinget den HEERE: Want 4-6.
uwe goedertierenheid is groot over my en Gy hebt myne ziel Pf. 86: 13.
uit het onderste des grafs nitgerukt. Ja: Loof den HEE-
RE, myne ziele, en al wat binnen in my is zynen heiligen Psalm. 103:
Naam. Loof den HEERE myne ziele en vergeet geene van 1-5, 13, 14.
zyne weldaaden. enz.*

2. Merkt die weldaad aan, als een nieuwe bevestiging van alle de wonderen van Gods goedertierenheid voorheenen aan u beweezen; en als een onderpand, dat Hy alle zyne overige woorden en beloften des Verbonds aan u vervullen zal; om meer door het gelove te leeven, en op de Goddelyke beloften te teeren.

3. Is uw geloof versterkt geworden, door het aanschouwen, aanraken en genieten van de zegel-tekene van Jesus dood; laat het zig dan mannelyk oefenen in den geestelyken *stryd* en het *leven* voor den HEERE.

Gy weet niet, wat benden van *Moabiten* in het land zullen komen met den ingang, voortgang of uitgang des jaars: dit weet gy, dat 'er gansche legioenen van vyanden zyn naar buiten en binnen, die u zoeken te be-rooven van Kanaäns goed, uw leven en vrede te be-derven en u naakt uit te schudden: waakt dan ten allen tyde in den gebede en doet Gods gansche wapenrusting aan, om de oorlogen des HEEREN te voeren. Laat de Roomse in hunne blindheid zig met een Kruis wapenen tegen den duivel, laatze Ommegangen en Bedevaarten doen naar de graven der heiligen; zig met Reliquiën omhangen, of hunne Sancten en Sanctinnen smeeken, datze tot hunne hulpe verschynen en wonderen doen, laatze hunnen natuurlyken mensch of lich- Owen dod. chaam, in plaats van den ouden mensche, mortificee- p. 37, 38. ren; en wat een eigenwillige en bygelovige dienst meer Kol. 2: 18.

1 Tim. 4:7,8. verzinnen mag: verwerpt gy die ongoddelyke en oudboven wyffe fabelen, en oefent u zelve tot den geestelyken
 p. 463. *stryd* door de kragt, die in Christus is, en welke gy ook door middel van het H. Avondmaal in den gelove ontfangt. Doe Israël met hemel-brood gespyzigt en met water uit de Steenrotse gedrenkt was, streeden zy tegen Amalek en krenkten hem door de scherpte des zwaarts.

Exod. 17. Laat het *leven* van Jesus in u meer worden geopenbaart; om met Hem uit het graf uit te gaan, de werken der duisternisse af te leggen en de wapenen des lichts aan te doen; schuddet u uit het stof en ryft op uwe voeten; om met vernieuwde kragten, afleggende allen last en de zonde die zo ligtelyk omringt, met lydzaamheid te loopen de loopbaan die u voorgestelt is;

Rom. 13: 12-14. ziende op den oversten Leidsman en Voleinder des geloofs Jesus, in een stantvastige oefeninge van alle pligten van matigheid, regtvaardigheid en godzaligheid;

Heb. 12:1,2. waar in uw Meester u is voorgegaan; om den beelde van Gods Zoone meer gelykformig te worden, en tot tekenen en wonderen van Gods vrye genade te verstreken.

Tit. 2:11,12. Toen Elia gegeten en gedronken hadde van de spyze en drank, hem door den Engel des HEEREN toegebracht, ging hy veertig dagen en nagten in de woestyne, totdat hy quam aan den berg Gods, Horeb.

Eliap. 191-196. 4. Met een woord: *Verkondigd de dood van Jesus*, als het uitnemenste bewys van Gods oneindige Wysheid en Liefde, als den eniggen grond van verzoeninge en vrede, van al uw heil en leven in tyd en eeuwigheid: verkondigt die met hert, mond en wandel. *De liefde van Christus dringt ons*, zegt de Apostel, *als die dit oordeelen; dat, indien Een voor allen gestorven is, zy dan alle gestorven zyn. En Hy is voor allen gestorven; opdat de gene die leven niet meer zig zelve zonden leven; maar Dien, Die voor hen gestorven en opgewekt is.*

2 Kor. 5: 14, 15. *Die voor hen gestorven en opgewekt is.*

Neemt.

Neemt dit nog mede tot uwe Bemoediging op den weg naar den hemel. 1. Hebtge uw leven lang nog te *stryden* tegen de benden der Moabiten: zy zullen eger niets vermogen; alle hunne pogingen zullen flegs dienen, om Gods wonder-kragt in zyn volk des te meer te verheerlyken. 2. Uwe *dood* zal eens een einde maken van allen uwen *stryd* en *worstelinge*: want de dood is verslonden tot overwinninge. 3. Uw *graf*, door de begravinge van den waren Eliza geheiligt, zal u een zoete rustplaats zyn voor het lichchaam, terwyl uwe ziel zal rusten in Abrahams schoot. *Zalig zyn de doode, die in den Heere sterven van nu aan: ja zegt de Geest, opdat zy rusten van hunnen arbeid, en hunne werken volgen met hen.* 4. Gy hebt hier een nieuw onderpand van uwe zalige *verryzinge*. Uwe doode zullen leven, ook uw dood lichchaam, zy zullen opstaan en het land zal de overledene uitwerpen. God zal uwe ziele van 't geweld des grafs verlossen; want Hy zal u opnemen. 5. Dan zal uw *leven* in allerlei opzigten volkomen zyn, uwe voeten zullen wandelen op de straaten van het Nieuwe Jerusaleem, en gy met Abraham, Isaäk en Jakob, met Elia en Eliza, ja met alle de Heiligen, van den aanvang der wereld tot den afloop van alle de eeuwen, vlekkeloos en eindeloos Gode leeven; om Hem, Die op den troon zit, en den Lamme, met de zeven Geesten toe te brengen de dankzegging en de eere en de heerlykheid en de kragt in alle eeuwigheid.

AMEN. HALLELU-JAH.